

_____ hokimligi
*maktabgacha va maktab ta'limi
boshqarmasi*

_____ maktabgacha va
maktab ta'limi bo'limi tasarrufidagi
___-umumiy o'rta ta'lim maktabi
ona tili va adabiyot fani o'qituvchisi
_____ning

*20__-20__-o'quv yili 10-sinflar
uchun adabiyot fanidan*

“YOSH ADABIYOTSHUNOS”

**TO'GARAK
HUJJATLARI**

To'g'arak a'zolari haqida ma'lumot

<i>N^o</i>	Familiya ismi va sharifi	Tug'ilgan sanasi	Sinfi	Manzili (to'liq)	Ota-onasi (Ismi sharifi)	Telefon (uy yoki mobil)	Izoh
<i>1.</i>							
<i>2.</i>							
<i>3.</i>							
<i>4.</i>							
<i>5.</i>							
<i>6.</i>							
<i>7.</i>							
<i>8.</i>							
<i>9.</i>							
<i>10.</i>							
<i>11.</i>							
<i>12.</i>							
<i>13.</i>							
<i>14.</i>							
<i>15.</i>							

16.							
17.							
18.							
19.							
20.							
21.							
22.							
23.							
24.							
25.							
26.							
27.							
28.							
29.							
30.							

O'tkazilgan xona _____

20__-20__-o‘quv yili uchun tuzilgan “Yosh adabiyotshunos” to‘garagining
ISH REJASI

№	Yillik ish reja mavzulari	Soat	Sana	Izoh
1.	Adabiyot – ma’naviyatni yuksaltirish vositasi			
2.	Rustamxon			
3.	O‘rxun-Enasoy obidalari			
4.	Ahmad Yassaviy			
5.	Yassaviy hikmatlari haqida			
6.	Atoyi			
7.	Alisher Navoiy haqida uning zamondoshlari			
8.	Qit’alar			
9.	Alisher Navoiy ruboiylari haqida			
10.	Boburnoma			
11.	Turdi farog‘iy			
12.	Turdi farog‘iy ijodidan			
13.	Mahmudxo‘ja Behbudiy. “Padarkush” dramasi			
14.	«Padarkush» dramasi haqida			
15.	Abdulla Qodiriy. “O‘tkan kunlar”romani			
16.	“O‘tkan kunlar” romanidagi boblardan			
17.	Hamid Olimjon			
18.	Hamid Olimjon she‘riyati			
19.	Said Ahmad. “Qorako‘z majnun” hikoyasi			
20.	Abdulla Oripov she‘riyati			
21.	O‘tkir Hoshimov			
22.	O‘tkir Hoshimov „Ikki eshik orasi“			
23.	Jek Londo „Hayotga muhabbat“			
24.	Alfons Dode			
25.	“Go‘rog‘lining tug‘ilishi” dostoni			
26.	Dostonning badiiy xususiyatlari. Dostonning badiiy-estetik hamda tarbiyaviy ahamiyati			
27.	Mahmud Qoshg‘ariy. “Devonu lug‘otit-turk”asari			
28.	Devonu lug‘otit-turk” – izohli lug‘at va qomusiy asar sifatida			
29.	“Alp Er To‘nga” marsiyasi			
30.	“Devon”dagi maqollar xalq donoligining ifodasi sifatida			
31.	Yusuf Xos Hojibning hayoti va ijodi			
32.	“Qutadg‘u bilig”asari. Dostonning o‘ziga xos jihatlari			
33.	Nosiriddin Rabg‘uziy. “Qisasi Rabg‘uziy”asari			
34.	“Uzum hikoyasi”, “Sulaymonning qarinchg‘a bila so‘rashgani”, “Ilon va Qarlug‘och” hikoyati			

MAVZU: Kirish. Adabiyot – ma’naviyatni yuksaltirish vositasi

MASHG‘ULOTNING MAQSADI:

- a) **ta’limiy:** o‘quvchilarga adabiyot, uning ma’naviyatni yuksaltirish vositasi sifatidagi ahamiyati haqida yangi bilim berish;
- b) **tarbiyaviy:** o‘quvchilarda yurtimizda ro‘y berayotgan o‘zgarishlarga shaxsiy munosabat bildirish malakasini shakllantirish;
- d) **rivojlantiruvchi:** o‘quvchilarni o‘z-o‘zini rivojlantirishga o‘rgatish, mavzu yuzasidan olgan bilimlarini hayotiy vaziyatlarga qo‘llay bilishiga erishish.

Mavzuga oid shakllantiriladigan kompetensiyalar:

a) **tayanch kompetensiya(lar):** TK1, TK2;

b) **fanga oid kompetensiya(lar):** FK1.

Mashg‘ulot turi: yangi tushuncha, bilimlarni shakllantiruvchi.

Mashg‘ulot uslubi: an’anaviy.

Mashg‘ulot jihozlari: Mashg‘ulotlik, adabiyotshunoslik atamalari lug‘ati, mavzuga oid ilmiy adabiyotlar, slaydlar, bukletlar, tarqatma materiallar, ko‘rgazmali qurollar (audio, video, fotolavhalar, jadvallar) jamlanmasi.

MASHG‘ULOTNING BORISHI:

Tashkiliy qism: O‘quvchilar bilan salomlashib, sinf xonasining Mashg‘ulotga tayyorlik darajasini tekshirish, davomatni aniqlash.

Ma’naviyat daqiqasi: O‘quvchilar bilan kunning muhim iqtisodiy, ijtimoiy-siyosiy, ma’naviy-ma’rifiy, axloqiy-tarbiyaviy yangiliklari xususida qisqacha suhbat tashkil etish, ularga nisbatan o‘quvchilarning mustaqil yondashuvini tinglash, bahs-munozara uyushtirish.

O‘tilgan mavzuni takrorlash: O‘quvchilar bilan quyi sinflarda olingan bilimlarni og‘zaki yoki tarqatmali materiallar asosida takrorlash – savol-javob o‘tkaziladi. Mustaqil o‘qish uchun berilgan topshiriqlar o‘quvchilardan so‘raladi.

Yangi mavzu bayoni: O‘quvchilarga yangi mavzu yuzasidan quyidagi tushunchalar beriladi. Hayotning turli bosqichlarida insonning olamga qarashlari, qiziqish va ehtiyojlari ham o‘zgarib, takomillashib boradi. Uni inson va jamiyat, muayyan shaxs ruhiyati kabi masalalar ko‘proq qiziqтира boshlaydi. Yaxshi kitoblar qiziqishlarga munosib javob beradigan eng muhim manba sanaladi. Aslida, kitob o‘qishni bolalar ham, kattalar – hamma yaxshi ko‘radi. Chunki kitob har bir inson hayotida, dunyoqarashi ning shakllanishi va kenga yishida alohida o‘rin tutadi; undan har bir tafakkur egasi o‘ziga mos va munosib bo‘lgan ma’naviy ozuqa oladi.

Ajdodlarning vatan, millat ravnaqi, erk-u ozodligi yo‘lidagi fidoyiliklari, mardonavorliklari, jasoratlari bayonidan, mehnatsevar va tadbirkor, aqlli, dono, ijodkor, kamtar, yuksak insoniy fazilatlar bilan ziynatlangan odamlar tasviridan qanchalik mamnunlik tuygan bo‘lsangiz, aksincha, qo‘rqoq va xiyonatkor, johil va nodon, ishyoqmas va tanbal, loqayd va madaniyatsiz kimsalar obraziga duch kelganda ichingizda bir afsus-nadomat va ranjishlar paydo bo‘lgandir, ehtimol. Bu hol Sizning ko‘nglingizda o‘zbekona milliy-ma’naviy hayot tarzimizga mos va munosib fazilatlar shakllanib borayotganidan darak beradi. Hadisi sharifda aytilganidek, «... agar siz yaxshi

narsalarni ko‘rib xursand bo‘lsangiz va, aksincha, yomon narsani ko‘rib ranjisangiz, haqiqiy mo‘min ekansiz». Bu yaxshi insonga xos xislat belgisidir.

Kitobxonlik madaniyatining yuksalishida o‘z ustida ishlashning, mustaqil va ijodiy faoliyatning ahamiyati beqiyos. Shuningdek, ulug‘ ajdodlarning hayoti va ijodidan saboq olish, ular yozib qoldirgan hayotiy hikmatlardan bahramand bo‘lish ham lozim. Mahmud Koshg‘ariy «Qut belgusi – bilig» degan maqolning turkiy xalqlar og‘zaki ijodida juda qadim davrlardan boshlab faol iste‘molda bo‘lganini yozadi. Bu har qanday fazilatning boshlanishi bilimdir degan ma‘noni anglatadi. Bilimning manbayi esa, tabiiyki, kitob bo‘ladi.

Mustahkamlash: Mashg‘ulotning ushbu qismida o‘quvchilar Mashg‘ulot yakunida quyida berilgan topshiriqlar va savollarga javob beradilar:

1. Yozgi ta‘tilda qanday badiiy asarlar o‘qingiz? Ulardan olgan taassurotlaringizni sinfdoshlaringiz bilan o‘rtoqlashing.
2. Ular orasida sizga eng kuchli ta‘sir qilgani qaysi asar bo‘ldi? Nega shunday bo‘lganini izohlang.
2. Asar tanlash va uni mutolaa qilishda, asosan, nimalarga e‘tibor berdingiz?
3. Ko‘p kitob o‘qigan inson ma‘naviyatiga qanday baho berasiz? Fikringizni hayotiy misollar asosida izohlang.
4. O‘zbek adiblarining ma‘naviyatga, adabiyotga doir qaysi hikmatli so‘zlarini bilasiz?
5. Badiiy adabiyotning inson qalbi va jamiyat hayotiga ta‘siri to‘g‘risida misollar asosida fikr bildiring.
6. Ta‘til davomida o‘zingiz o‘qigan badiiy asarlarga annotatsiya (qisqacha izoh) yozing.

O‘quvchilarni baholash: O‘quvchilar Mashg‘ulotdagi ishtirokiga ko‘ra belgilangan baholash mezonlari asosida baholanadilar. Baholar o‘quvchilarning kundalik daftarlarida va sinf jurnalida aks ettiriladi. Mashg‘ulotda faol ishtirok etmagan o‘quvchilar bilan ishlanadi.

Uyga vazifa: o‘quvchilarga uyga vazifa sifatida mazkur mavzuni o‘qib-o‘rganish, qo‘shimcha materiallar izlab topish va tushunchalarini boyitish topshiriq qilib beriladi.

Mavzu: RUSTAMXON

Mashg‘ulotning maqsadi:

- o‘quvchilarni mavzu mashg‘uloti bilan tanishtirish;
- Mashg‘ulotlikning maqsadlari va vazifalari haqida tushuncha berish;
- Mashg‘ulotlikdagi materiallarni o‘rganish usullarini tushuntirish;
- o‘quvchilarga o‘rganiladigan ma‘lumotlar haqida tushunchalar berish.

Mashg‘ulot materiallari va jihozlari: Darslik, ko‘rgazmalar

2.,,Mavzuga oid chizmalar

3.Doska, bo‘r, daftar.

4.Tarqatma material: Mashg‘ulotda o‘rganiladigan asosiy atamalar va tushunchalar yozilgan kartochkalar.

I. Tashkiliy qism:

5.Sinfdan o‘quvchilarni Mashg‘ulotga jalb qilib, ishchi muhitni yaratish.

6.Sinif holati bilan tanishish va davomadni aniqlash

II. Mashg‘ulotning mazmuni:

7.Mashg‘ulotlikning dasturi, maqsadlari va vazifalari.

8.Mashg‘ulotlikdagi materiallar tizimi va uni o‘rganish uslubiyati va usullari.

9.O‘rganiladigan ma‘lumotlar hayotiy bog‘liqligi..

III. Mashg‘ulot mazmunini ro‘yobga chiqarish ustida ishlash:

11. O‘qituvchining „ adabiyot tarixi“ fani vazifalari va xususiyatlari, Mashg‘ulotlikdagi materiallar tizimi, uni o‘rganish uslubiyati va usullari to‘g‘risida tushuntirish.

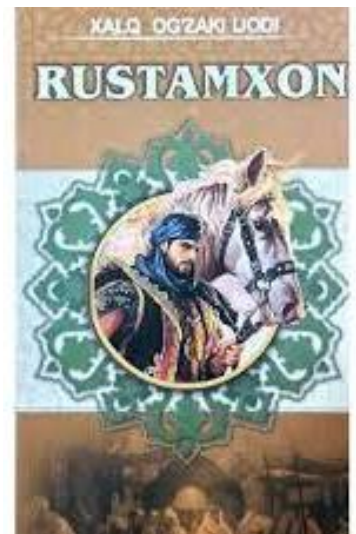
Yangi Mashg‘ulot bayoni:

Qadim zamonda Oqtosh viloyatida Sul-tonxon degan o‘tdi. Sul-tonxonning uch xotini bor edi, tug‘maydigan aybi bor edi. Necha vaqt Oqtosh mamlakatida podsholik qildi. Yoshi ulg‘ayib soqoli oqarib qoldi. Huroyim degan o‘rtan-cha xotini homilador bo‘lib, oydan oy, kundan kun o‘tib, oyi-kuni yaqin yetib kelaberdi. Sul-tonxon Huroyim yoriga aytdi: «Dunyoda bir qo‘rqan yomon, bir quvongan yomon» degan gap bor. Mening qariganda ko‘rgan farzandim. Men shu yerda yursam, sen bir kun tug‘ib qo‘yarsan. Men quvonganimdan yuragim yorilib o‘lib qolarman. Qurudum mamlakatiga safar qilayin, oldimga suyunchi deb chiqqan kishiga ayamadan tanga-tilla berarman, qulog‘idan dunyoga ko‘marman, balki qo‘rg‘onbegi qilarman. Shunda ketmoqqa ixtiyor qilib, taxti-baxtini kimga topshirarining hisobini topmay, amalini, davlatini hech kimga ishon may, hayron bo‘lib, qozikalonlardan so‘radi. Qozikalonlar turib aytdi: «Gumonaning tufaylidan mamlakatni Huroyimni so‘ramog‘i to‘g‘ri keladi». Shunda Sul-tonxon taxt-baxtini Huroyimga topshirib, karnay-surnay qo‘ydirib, odamlarni yig‘dirib, jo‘namoq harakatida bo‘ldi. Huroyim Sul-tonxonga qarab bir so‘z aytib turgan ekan:

*Xonim, eshit menday oyim arzini,
So‘ldirmagin bunda gulday tarzini,
Mergan otar dayrobotning g‘ozini,
Xonim, onglar Huroyimning so‘zini.*

Sul-tonxon yo‘l yurib, Qurudum mamlakatini yoqalab, chodir-c haman tikib qo‘ndi. Bu yerlar tevaragidagi ellar, necha qo‘rg‘on so‘rab turgan beklar ilgaridan ham bir-biriga ma‘lum. Goh Sul-ton xonga boj berib, goh bermay qaytib turar edi. Bular Urganch, Xorazm, Xeva beklari, Dinkaman xonlari edi. Bular Sul-tonxonning kelishini ko‘rib, shunday maslahatda bo‘ldi: «Biz bu podshoning ixtiyoriga goh kirib, goh kirmay qolganimizga, bu adadsiz lashkar, qancha to‘p-u anjomlar bilan yomon niyatda kelgan. Bo‘lak o‘yda kelsa, bunday shavkat bilan chiqmas edi. Bizda bekor odam ko‘p, lashkar yo‘q. Biz har qaysimiz bitta-bitta qo‘rg‘onning egasimiz.

Oqtosh mamlakatida Huroyim podsholik qilib, ichkarida arz so‘raydi. Ximcha degan kanizi bor. Ximcha – tillari bulbulcha, kimki yaxshi desa, shuncha, ikki yuzi ochilgan gulcha, bellari xipcha, o‘zi suluv oyimcha. Ximcha oyim tashqarida arz so‘radi. Huroyim Oqtosh mamlakatida Sul-tonxondan ziyoda ish tuta berdi. Huroyimning ish tutuviga ikki kundosh bezovtalik qilaberdi. Vaqti yetib, oyi bitib, Huroyim o‘g‘il tug‘di, otini Rustam qo‘ydi. Rustam birga, ikkiga, uchga kirdi. Tilga enganida madrasadan bir mulla olib kelib, o‘qitib yotaberdi. «Zamon Huroyimniki

bo'ldi», – deb ikki kundosh nima qilarini bilmay o'y o'ylar edi. Oqtosh viloyatida daftari mas-tondan uch yuz oltmish mastoni bor edi, boshlig'ini Momogul maston der edi, mazgili1 shahardan tashqari bir g'orda edi. G'orda yotar edi, xurракni baland tortar edi, botmon nosvoyni to'rt bo'lib otar edi, yurish-turishi odamlarga xatar edi, ne er yigitl arni ikki pulga sotar edi, yaxshilikni uch pulga olmay, qayerda yomonlik bo'lsa, izlab yetar edi, qanday odam ko'rsa, bu kampirdan hazar qilib uzoqqa ketar edi, yomonlik izlab borgan odamning ishi mastondan bitar edi.

Ikki kundosh Huroyimdan qutulish uchun Momogul maston bilan til biriktiradilar. Maston tilla tangalar evaziga Huroyim ustidan fitna-g'iybat to'la arznoma yozdiradi, firib bilan Oqtosh ahliga tasdiqlatadi va Sul-tonxonga olib boradi. Sul-tonxon g'azabga minib, o'zi safardan qaytguncha Huroyimni shahardan haydab, dorga osishga buyuradi. Jallodlar Huroyimni dorga osmoqchi bo'layotganlarida, Rustam jallodlarning dodini berib, onasini qutqaradi. Rustam boradigan yerining tayini yo'q; enasini otga mindirib, tozilarini ergashtirib: «Adashganning oldi yo'l», – deya yo'lga tushadi. Ular yo'l yursa ham mo'l yurib, Hukumu tog'iga yetib boradilar, shu yerda qo'nim topadilar.

Rustam tog'-toshda ov qilib keladigan, enasi esa pishirib beradigan bo'ldi. Bir kuni Rustam enasi va tozilarini qoldirib, zarur anjomlar topish uchun yo'l tortdi. Ko'zi tog' bag'ridagi o'tovga tushdi. Ot ustida o'tovning bo'sag'asidan qaradi. Ko'rdi: ajab suratli bir qiz, jamoli kunni xira qilguday, har kim husnini ko'rsa, aqli ketib, otdan yiqilib qolguday. Ikki qo'li orqasiga boylangan, sochidan uyning keragasiga1 boylovli turibdi. Rustam ko'rib hayron qoldi. «Shunday odamni ham ovloq bir cho'lda, ko'z ko'rmagan yerda boylab tashlaydigan ham gaplar bor ekan-da! Kel-e, o'ylab turguncha so'ylab bilayin», – deb Rustam bir so'z aytib turgan ekan:– Alifday qomating, xipcha belingdan,

Menga bayon ayla o'sgan elingdan,

IV. O'rganilgan mavzuni mustahkamlash:

1. Savol-javob va mavzuning asosiy mazmunini takrorlash orqali amalga oshiriladi.
2. Guruhlarda ishlash yakunlarini chiqarish.

V. Mashg'ulot yakunlarini chiqarish:

O'qituvchi o'quvchilar bajargan yozma va og'zaki javoblar uchun qo'yilgan baholarni e'lon qiladi va yuzaga kelgan savollarga javob qaytaradi.

VI. Uyga vazifa: O'rganilgan mavzu savollariga javoblar tayyorlash.

Maktab MMIBDO' _____ Sana _____ 20__ yil

Mavzu: O‘RXUN-ENASOY OBIDALARI

Mashg‘ulotning maqsadi:

- o‘quvchilarni mavzu mashg‘uloti bilan tanishtirish;
- Mashg‘ulotlikning maqsadlari va vazifalari haqida tushuncha berish;
- Mashg‘ulotlikdagi materiallarni o‘rganish usullarini tushuntirish;
- o‘quvchilarga o‘rganiladigan ma‘lumotlar haqida tushunchalar berish.

Mashg‘ulot materiallari va jihozlari: Adabiyot darsligi, mavzuga oid ko‘rgazmalar.

2. „Mavzuga oid chizmalar

3. Doska, bo‘r, daftar.

4. Tarqatma material: Mashg‘ulotda o‘rganiladigan asosiy atamalar va tushunchalar yozilgan kartochkalar.

I. Tashkiliy qism:

5. Sinfda o‘quvchilarni Mashg‘ulotga jalb qilib, ishchi muhitni yaratish.

6. Sinf holati bilan tanishish va davomadni aniqlash

II. Mashg‘ulotning mazmuni:

7. Mashg‘ulotlikning dasturi, maqsadlari va vazifalari.

8. Mashg‘ulotlikdagi materiallar tizimi va uni o‘rganish uslubiyati va usullari.

9. O‘rganiladigan ma‘lumotlar hayotiy bog‘liqligi..

III. Mashg‘ulot mazmunini ro‘yobga chiqarish ustida ishlash:

11. O‘qituvchining adabiyot tarixi“ fani vazifalari va xususiyatlari, Mashg‘ulotlikdagi materiallar tizimi, uni o‘rganish uslubiyati va usullari to‘g‘risida tushuntirish.

Yangi Mashg‘ulot bayoni:

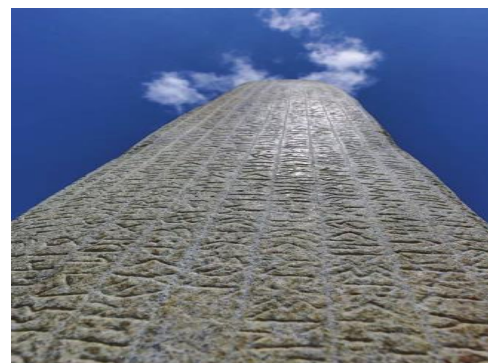
Mazkur obidalarning topilishi O‘rxun hamda Enasoy daryolarini ng havzalari bilan bog‘liq. Garchi bunday qadimiy obidalar key inchalik Sibir va Mo‘g‘ulistonning boshqa joylaridan,

Sharqiy Turk iston, O‘rta Osiyo, Kavkaz, Volgabo‘yi, hatto Sharqiy Yevropadan ham topilgan bo‘lsa-da, tarixda bu nom muqim o‘rnashib qoldi. O‘rxun-Enasoy yodgorliklari dastlab, O‘rxun, Selenga va To‘li daryolari atrofdan Shimoliy Mo‘g‘ulistondan toshga bit ilgan obidalar shaklida topildi. O‘rxun-Enasoy obidalari «toshbitiklari»

deb ham yuritiladi. Buning sababi ko‘pgina yodgorliklarning qabr toshlariga o‘yib yozilganidir. Ularning eng yiriklari «To‘nyuquq» hamda «Kul Tegin»

yodgorliklaridir. Qadimgi turkiy obidalarning asl manbalari topilgan va saqlanayotgan joylar: O‘rxun va Enasoy daryolari atrofari, Turfon (Sharqiy Turkiston), shuningdek, Mo‘g‘uliston, Germaniya (Berlin, Marburg, Mayns), Rossiya (Sankt-Peterburg, Qizil, Minusinsk), Xitoy (Turfon, Urumchi, Miran Suchjoy, Pekin), Buyuk Britaniya (London), Fransiya (Par ij), Shvetsiya (Stokgolm), O‘zbekiston, Qozog‘iston, Qirg‘iziston va boshqalar. «To‘nyuquq» bitiktoshi 2 ta ustunga yozilgan.

Ularning biri 170, ikkinchisi 160 sm dan iborat. Bu yodgorlikni Yelizaveta Klemens 1897-

yili Shimoliy Mo‘g‘ulistonda turmush o‘rtog‘i Dmitriy Klemens bilan birgalikda izlab topgan. Bitiktosh Ulan-Batordan 66 km janubi-sharqdagi Bain Sokto manzilida bo‘lgan va hozir ham shu yerda saqlanadi.

IV. O‘rganilgan mavzuni mustahkamlash:

- 1.Savol-javob va mavzuning asosiy mazmunini takrorlash orqali amalga oshiriladi.*
- 2..Guruhlarda ishlash yakunlarini chiqarish.*

V. Mashg‘ulot yakunlarini chiqarish:

O‘qituvchi o‘quvchilar bajargan yozma va og‘zaki javoblar uchun qo‘yilgan baholarni e‘lon qiladi va yuzaga kelgan savollarga javob qaytaradi.

VI. Uyga vazifa:*O‘rganilgan mavzu savollariga javoblar tayyorlash.*

Maktab MMIBDO‘ _____ Sana _____ 20__yil

veb-saytimiz: Zokirjon.com
Hujjat Word variantda beriladi.

Zokirjon Admin bilan

90-530-00-68 nomerga murojaat qilishingiz, shu nomerdagi telegram orqali bog'lanishingiz yoki nza4567 izlab telegramdan yozishingiz so'raladi. Telegramda murojaatingizga o'z vaqtida javob beriladi

**Adabiyot fanidan 10-sinf o'quvchilarga
34 soatli to'garakni to'liq holda olish uchun
telegramdan yozing.**

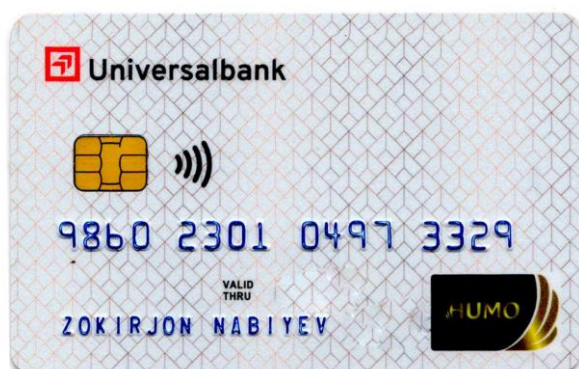
Narxi: 20 ming so'm

Telegram kanalimiz:

@Maktablar_uchun_hujjatlar

To'lov uchun: UZCARD *880*9860230104973329*summa#

Plastik egasi Nabiyev Zokirjon

DIQQAT!!!

Sizga bu **OMONAT** qilib beriladi.
To'liq holda olganingizdan so'ng:
Faqat o'zingiz uchun foydalaning.
Hech kimga bermang hattoki eng yaqin insoningizga ham.
Internet orqali veb-saytlarga joylamang.
Kanal va gruppalarga tarqatmang.

**OMONATGA
HIYONAT QILMANG.**